

Δευτέρα, 12 Φεβρουαρίου 2024

Γλώσσα:

Ανεξάρτητες και εξαρτημένες προτάσεις

Φυλλάδιο Γλώσσας (περίληψη)

Φυσικά:

2 φυλλάδια εργασιών

2. Διάβασε προσεκτικά το παρακάτω κείμενο και βρες τις **ανεξάρτητες** και τις **εξαρτημένες** προτάσεις. Συμπλήρωσε, έπειτα, τον πίνακα που ακολουθεί.

(Η Κυριακή το χειμώνα είναι η πιο βαρετή μέρα) (Θα 'θελα να ξέρω, αν όλα τα παιδιά του κόσμου περνούν τόσο βαρετά) όσο η Μυρτώ κι εγώ. (Το απόγευμα μάλιστα, όταν αρχίζει να σκοτεινιάζει νωρίς) δεν ξέρουμε τι να κάνουμε. Από το πρωί έχουμε παίξει, έχουμε τσακωθεί, ύστερα ξαναμονοιάσει, έχουμε διαβάσει και δε μένει πια τίποτα να κάνεις.

(Τα κυριακάτικα απογεύματα μένουμε στο σπίτι μόνες με τον παππού. Αν είναι καλός ο καιρός, ο παππούς μας πάει περίπατο. (Υστερα μάλιστα σκοτεινιάσει) γυρνάμε πίσω. Ο παππούς κλείνεται στο γραφείο του και εμείς πάμε στην τζαμωτή βεράντα.

Άλκη Ζέη, Το καπλάνι της βιτρίνας, Κέδρος (διασκευή)

Ανεξάρτητες προτάσεις	Εξαρτημένες προτάσεις
Η Κυριακή... πιο βαρετή μέρα	—
Θα 'θελα	να ξέρω
	αν όλα τα παιδιά... βαρετά
Το απόγευμα μάλιστα δεν ξέρουμε.	όταν αρχίζει
	να σκοτεινιάζει νωρίς
	τι να κάνουμε
Από το πρωί έχουμε παίξει	—
έχουμε τσακωθεί	—
ύστερα ξαναμονοιάσει	—
έχουμε διαβάσει	—
και δε μένει πια	τίποτα να κάνεις

9

Ποιοι είναι οι συγγραφείς;

(Η Άλκη Ζέη γεννήθηκε στην Αθήνα και πέρασε τα πρώτα παιδικά της χρόνια στη Σάμο. Σπούδασε στη Φιλοσοφική Αθηνών, στη Δραματική Σχολή του Ωδείου Αθηνών και σεναριογραφία στο Κινηματογραφικό Ινστιτούτο της Μόσχας. Ασχολήθηκε με το γράψιμο από μικρή. Όταν ήταν μαθήτρια γυμνασίου άρχισε να γράφει έργα για το κουκλοθέατρο. Ένας από τους χαρακτήρες που δημιούργησε, ο Κλούβιος, έγινε μετέπειτα ένας από τους κυριότερους ήρωες του κουκλοθέατρου Αθηνών «Μπαρμπα-Μυτούσης».)

Αργότερα συνέχισε το γράψιμο, δημοσιεύοντας σειρά διηγημάτων της στο περιοδικό *Νεανική Φωνή*, ένα περιοδικό για νέους, που είχε ως συντακτική επιτροπή τον Μάριο Πλωρίτη, τον Τάσο Λιγνάδη, τον Κωστή Σκαλιώρα. Από το 1954 έως το 1964 έζησε ως πολι-

τική πρόσφυγας στη Μόσχα. Το 1964 επέστρεψε οικογενειακά στην Ελλάδα, απ' όπου ξαναέφυγε το 1967, με τον ερχομό της Χούντας, αυτή τη φορά για το Παρίσι. Κατά τη διάρκεια της παραμονής της στη Ρωσία έγραψε διηγήματα και νουβέλες, που τα έστειλε στην Ελλάδα και δημοσιεύτηκαν στο λογοτεχνικό περιοδικό *Επιθεώρηση Τέχνης*. Τα παιδικά της βιβλία έχουν μεταφραστεί σε 20 γλώσσες, ενώ το πρώτο της μυθιστόρημα έγινε μπεστ σέλερ και έχει μεταφραστεί σε 6 γλώσσες.

βιβλία - βιβλιοθήκες

3. Από το κείμενο «Βιογραφία της Άλκης Ζέη» βρείτε στο χρωματισμένο μέρος τις κύριες και τις δευτερεύουσες προτάσεις και συμπληρώστε τον πίνακα:

κύριες	δευτερεύουσες
Η Άλκη Ζέη γεννήθηκε στην Αθήνα	-
και πέρασε τα ... χρόνια στη Σάμο	-
Σπούδασε στη ... της Μόσχας.	-
Ασχολήθηκε με το γράψιμο από μικρή	-
άρχισε	Όταν ήταν μαθήτρια γυμνασίου να γράφει έργα για το κουκλοθέατρο

Ένας ... έγινε μετέπειτα... Μυτούσης" — που δημιούργησε

4. Προσπαθήστε να ενώσετε τις παρακάτω προτάσεις κάνοντας τη μία από τις δύο δευτερεύουσα. Χρησιμοποιήστε τις λέξεις ή φράσεις που είναι στην παρένθεση.

Μου αρέσει το διάβασμα. Διαβάζω πολλά βιβλία. (γιατί)

Διαβάζω πολλά βιβλία γιατί μου αρέσει το διάβασμα.

Είδα το πολύχρωμο βιβλίο και ενθουσιάστηκα πάρα πολύ. (όταν)

Ενθουσιάστηκα πάρα πολύ, όταν είδα το πολύχρωμο βιβλίο.

Διάβασα πολύ και κουράστηκαν τα μάτια μου. (επειδή)

Κουράστηκαν τα μάτια μου, επειδή διάβασα πολύ.

Διάβαζε τόσο σιγανά. Μόλις μπορούσα να τον ακούσω. (ώστε)

Διάβαζε τόσο σιγανά, ώστε μόλις μπορούσα να τον ακούσω.

Είχε πολλά βιβλία. Δεν έδινε κανένα στους φίλους του. (αν και)

Αν και είχε πολλά βιβλία, δεν έδινε κανένα στους φίλους του.

Για να βάλετε σωστά το κόμμα... θυμηθείτε:

- Όταν διαβάσεις αυτό το βιβλίο, θα μάθεις πολλά χρήσιμα πράγματα.
- Επειδή ήταν αδιάβαστος, δεν ήρθε στο σχολείο σήμερα.
- Αν σου αρέσει το διάβασμα, να αγοράζεις πολλά λογοτεχνικά βιβλία.

Χωρίζουμε με κόμμα τις δευτερεύουσες προτάσεις (αιτιολογικές, χρονικές, υποθετικές, εναντιωματικές, αποτελεσματικές) από τις κύριες όταν το νόημά τους δεν είναι στενά δεμένο με το νόημα της κύριας πρότασης. Σ' αυτή την περίπτωση συνήθως τοποθετούνται πριν από αυτήν.

Δεν τις χωρίζουμε με κόμμα όταν το νόημά τους είναι στενά δεμένο με το νόημα της κύριας πρότασης (τότε συνήθως τοποθετούνται μετά από αυτήν):

Χαίρομαι όταν σκέφτομαι ότι θα μπορέσω επιτέλους να διαβάσω το αγαπημένο μου βιβλίο.

Ήταν πολύ στενοχωρημένος γιατί έχασε το βιβλίο που του έδωσα.

Θα στενοχωρηθώ πολύ αν δεν πάμε σήμερα στην έκθεση βιβλίου.

Ποιοι είναι οι συγγραφείς;

Εργασία: Ο γνωστός συγγραφέας Ευγένιος Τριβιζάς έδωσε μια συνέντευξη στην οποία αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο φτιάχνει τις πετυχημένες του ιστορίες. Αφού διαβάσεις τη συνέντευξη, γράψε σε 10 το πολύ σειρές τη “μυστική συνταγή” συγγραφής παραμυθιών.

περίληψη

«Κόκκινη κλωστή δεμένη, στην ανέμη τυλιγμένη, δώσ' της κλότσο να γυρίσει, παραμύθι ν' αρχινίσει...». Αρκεί άραγε αυτή η φράση για να ξεκινήσει ένα παραμύθι; Αρκεί το «μια φορά κι έναν καιρό...»; Αν θέλουμε να φτιάξουμε το δικό μας παραμύθι, εκείνο που θα διηγηθούμε στα παιδιά για να κοιμηθούν ή το άλλο που θα τους πούμε καθισμένοι μπροστά στο τζάκι, με το χριστουγεννιάτικο δένδρο στολισμένο και φωτισμένο, χρειάζεται κάτι παραπάνω από τις γνωστές αρχικές φράσεις... Και όμως υπάρχουν άνθρωποι που ξέρουν να λένε παραμύθια, που ξέρουν πώς να πιαστούν από μια λέξη, από μια φράση, από μια εικόνα, για να ξετυλίξουν την ιστορία τους, για παιδιά, μεγάλα και μικρά. «Το Βήμα» ζήτησε από τον παραμυθά Ευγένιο Τριβιζά να μας μιλήσει στον κόσμο του. Έχοντας στο ενεργητικό του βιβλία και θεατρικά έργα, ο καθηγητής Εγκληματολογίας στο Πανεπιστήμιο του Ρέντινγκ της Βρετανίας έχει πολλά να μας πει για το «πώς φτιάχνεται ένα παραμύθι»...

«Για να ξεκινήσουμε ένα παραμύθι δεν χρειαζόμαστε τίποτα άλλο από μια εικόνα, ένα χρώμα ή μια λέξη. Μέσα σε κάθε εικόνα πάλλεται ένα συναίσθημα. Μέσα στην κάθε λέξη καιροφυλακτούν άπειρα αινίγματα και ερωτήματα. Δεν μένει παρά να αναζητήσουμε το μαγικό, το φανταστικό, το άγνωστο, και για εμάς τους ίδιους ως εκείνη τη στιγμή, μυστικό τους.

Σε μια επίσκεψή μου στην Ισπανία είδα τα απέραντα λιβάδια με τα ηλιοτρόπια στραμμένα όλα προς τον ήλιο. Με αυτή την αφορμή έγραφα αρκετές ιστορίες, όπως την ιστορία ενός ηλιοτρόπιου που, επειδή δεν του αρέσει να κοιτάζει τον ήλιο, ξενυχτάει για να κοιτάζει το φεγγάρι και την ιστορία ενός παιδιού από τη χώρα του σκοταδιού που κλέβει ένα ηλιοτρόπιο για να το κάνει ήλιο στη χώρα του.

Το παράθυρο του γραφείου μου στο συνήθως βροχερό Λονδίνο αντικρίζει ένα βικτωριανό κτίριο με τρεις σειρές από παράθυρα. Έχω όμως γράψει δεκάδες ιστορίες με αφορμή τα παράθυρα αυτά. Μια μέρα, μέσα στο καταχείμωνο, είδα ένα παράθυρο ορθάνοιχτο και μια λευκή λεπτή κουρτίνα που κυμάτιζε στον άνεμο, σαν να ήθελε να φύγει, σαν να ήθελε να πετάξει. Ετσι εμπνεύστηκα το ποίημα μιας κουρτίνας που ονειρευόταν να γίνει μπαλαρίνα και να χορέψει στον ουρανό τη μέση.

Ακόμα κι ένα όνομα όμως μπορεί να ξεκινήσει ένα παραμύθι. Σε μια πρόσφατη επίσκεψή μου στην Κύπρο συνάντησα μια κοπέλα που λεγόταν Χρυστάλα. Αυτό μου έδωσε την ιδέα να γράψω την ιστορία μιας πριγκίπισσας που, όταν γεννιέται, οι μοίρες τής εύχονται να κλαίει με χρυσά δάκρυα. Όταν μεγαλώνει όμως, όλοι οι υπόπτες που ερωτεύεται την κάνουν δυστυχισμένη για να κλαίει και να εκμεταλλεύονται τα χρυσά δάκρυά της. Τελικά παντρεύεται τον γελοιοποιό

του παλατιού.

Θυμάμαι ότι όταν ήμουν παιδί αποφάσισα ένα βράδυ Πρωτοχρονιάς να ξενυχτήσω και να ζητήσω από τον Άγιο Βασίλη να με προσλάβει για βοηθό του. Το σχέδιό μου απέτυχε επειδή με πήρε ο ύπνος. Εγινε όμως αφορμή να γράψω το πρώτο πρωτοχρονιάτικο παραμυθο-μυθιστόρημα «Τους πειρατές της καμινάδας». Είναι η ιστορία ενός παιδιού που αποφασίζει να ξενυχτήσει ένα βράδυ Πρωτοχρονιάς, με αποτέλεσμα να συναντήσει δύο πειρατές που έχουν πάρει τη θέση του Άγιο Βασίλη. Δεν σκέφτομαι διδάγματα στο ξεκίνημα του παραμυθιού. Είναι όμως, νομίζω, παγίδα να χρησιμοποιεί κανείς εν ψυχρώ ως αφετηρία ένα δίδαγμα, ένα μήνυμα ή κάποια κοινωνική ή πολιτική άποψη, και αυτό επειδή κινδυνεύει να οδηγηθεί σε κείμενα στεγνά, διδακτικά και σχολαστικά. Η έμπνευση ρέει από άλλες πηγές. Δεν ξεκίνησα να γράφω, για παράδειγμα, τους «Ιππότες της τηγανητής πατάτας» για να μεταδώσω ένα δίδαγμα για την καταστροφή της φύσης, ούτε την «Τελευταία μαύρη γάτα» για να στηλιτεύσω τον ρατσισμό, ούτε έγραψα τα «Μαγικά μαξιλάρια» για να σχολιάσω τον πολιτικό ολοκληρωτισμό. Οι θέσεις, οι απόψεις, τα μηνύματα, αναδύθηκαν αυθόρμητα και διεκδίκησαν τη θέση τους σε μεταγενέστερα στάδια της συγγραφικής διαδικασίας. Πρωταρχικά το βιβλίο πρέπει να διασκεδάζει το παιδί και να διευρύνει τους δημιουργικούς του ορίζοντες και μετά διακριτικά να μεταδίδει μηνύματα και να διδάσκει.

Έχω την εντύπωση ότι τα παιδιά συμπαθούν μάλλον τους «κακούς» χαρακτήρες, όπως τον Ρούνι Ρούνι, το ύπουλο κακό γουρούνι από το βιβλίο «Τα τρία μικρά λυκάκια», τη Φρικαντέλα, τη μάγισσα που μισούσε τα κάλαντα, από το ομώνυμο βιβλίο, και τον Κορνήλιο, τον κροκόδειλο, από το βιβλίο «Ο κροκόδειλος που πήγε στον οδοντογιατρό».

Τα θέματα του θανάτου, της βίας, της αρρώστιας είχαν ανέκαθεν και έχουν ακόμα τη θέση τους στο παιδικό βιβλίο. Προσωπικά τα προσεγγίζω μέσα από αλληγορίες και μύθους. Το θέμα, για παράδειγμα, της κλιμάκωσης της βίας το πραγματεύομαι στα «Τρία μικρά λυκάκια», του επεκτατικού πολέμου στο βιβλίο «Η φάλαινα που τρώει τον πόλεμο», της αρρώστιας στο «Αγγελούδι του χιονιού» (από τη συλλογή «Ο ταξιδιώτης και η Μαργαρίτα»), του θανάτου, μεταξύ άλλων, στο μυθιστόρημά μου «Ο χιονάνθρωπος και το κορίτσι». Το κορίτσι, η Μαριάννα, φτιάχνει έναν χιονάνθρωπο και του ζητάει να μη λιώσει ποτέ. Ο χιονάνθρωπος για να κρατήσει την υπόσχεσή του ξεκινάει για τον Βόρειο Πόλο, όταν μετά από διάφορες περιπέτειες καταφέρνει να φθάσει στον προορισμό του, αισθάνεται τόσο πολύ ευτυχισμένος που αρχίζει να κλαίει και λιώνει από τα δάκρυα της ευτυχίας του. Το τέλος αυτό, αν και τραγικό, κρύβει μια κάποια αισιοδοξία. Ο χιονάνθρωπος μπορεί να λιώνει, καταφέρνει όμως, ολοκληρώνοντας τον κύκλο της ζωής του, να φθάσει στον προορισμό του και να εκπληρώσει την υπόσχεση που έδωσε στο κορίτσι».

Μυρτώ Λοβέρδου, Εφημερίδα Το βήμα, 24/11/2008

Ο Ευγένιος Τριβιζάς μας μνει στον μαγικό κόσμο των παραμυθιών, για να φτιάξουμε τη δική μας ιστορία. Η “μαγική συνταγή” του λοιπόν είναι...

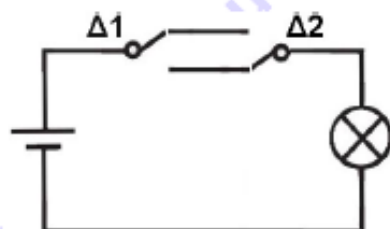
[illegible]

Ένωση Ελλήνων Φυσικών
Πανεπιστήμιο Αθηνών,
Εργαστήριο Φυσικών Επιστημών, Τεχνολογίας, Περιβάλλοντος

2^{ος} ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ 2014

α' φάση Ε' τάξη
03 Απριλίου 2014

Θέμα 3ο

Στην εικόνα βλέπεις το σκίτσο ενός κυκλώματος με σύμβολα:

μπαταρία, διακόπτης, λαμπάκι

Οι διακόπτες Δ1 και Δ2 λειτουργούν σε δύο θέσεις, "επάνω" και "κάτω". Σε ποιες θέσεις των διακοπών, επάνω ή κάτω, το κύκλωμα είναι "κλειστό" και σε ποιες "ανοιχτό"; Συμπλήρωσε στην τρίτη γραμμή του πίνακα "ανοιχτό" ή "κλειστό" για κάθε συνδυασμό των Δ1 και Δ2:

Δ1	επάνω	επάνω	κάτω	κάτω
Δ2	επάνω	κάτω	κάτω	επάνω
κύκλωμα	<u>κλειστό</u>	<u>ανοικτό</u>	<u>κλειστό</u>	<u>ανοικτό</u>

Πότε ανάβει το λαμπάκι, όταν το κύκλωμα είναι ανοιχτό ή κλειστό;

Το λαμπάκι ανάβει όταν το κύκλωμα είναι κλειστό

ΣΠΙΤΙ

Ζωγράφισε στο διπλανό χώρο το παραπάνω κύκλωμα χρησιμοποιώντας τα εξής εικονίδια:

μπαταρία

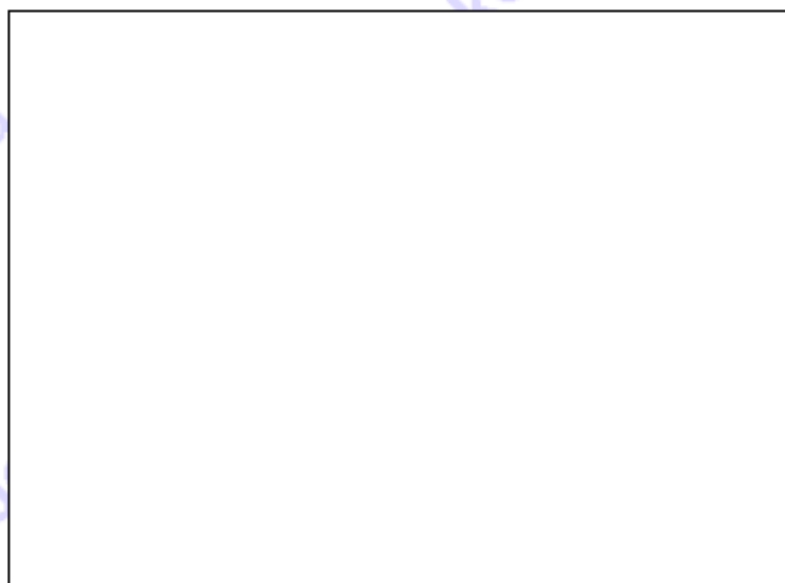
διακόπτης

λαμπάκι

καλώδια

ΣΠΙΤΙ

Πώς ονομάζονται δύο διακόπτες σε ένα τέτοιο κύκλωμα στο σπίτι μας; Ποια είναι η χρησιμότητα της λειτουργίας τους;

.....

.....

.....

.....

.....

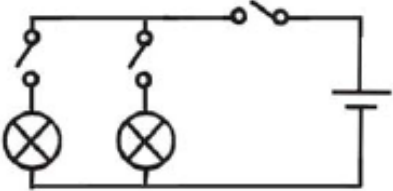

Θέμα 2ο

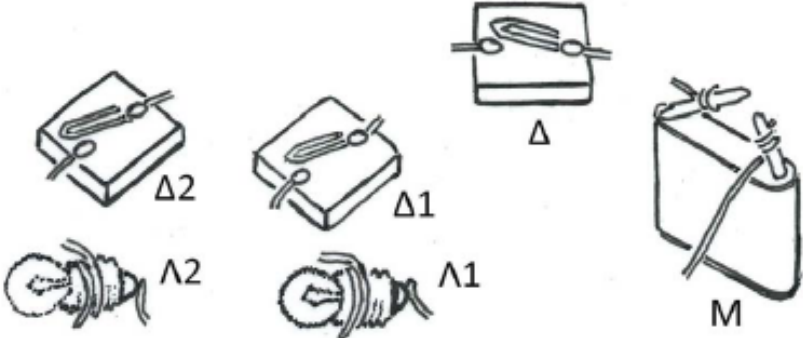
Στη διπλανή εικόνα φαίνεται το σκίτσο ενός κυκλώματος με σύμβολα:

 μπαταρία, διακόπτης, λαμπάκι

Φαίνεται επίσης ο τρόπος με τον οποίο πρέπει να συνδέσεις μια ηλεκτρική μπαταρία Μ με δυο λαμπάκια Λ1 και Λ2, χρησιμοποιώντας καλώδιο και τρεις διακόπτες Δ, Δ1 και Δ2, ώστε να ελέγχεις πότε ανάβει το κάθε λαμπάκι ξεχωριστά.

Συμπλήρωσε το παρακάτω κύκλωμα σχεδιάζοντας καλώδια και συνδέοντάς τα εκεί που πρέπει, σύμφωνα με το παραπάνω κύκλωμα με σύμβολα.

Αν λάβεις υπόψη σου ότι ένα ηλεκτρικό κύκλωμα «κλείνει», όταν ο διακόπτης «κλείνει», γράψε στον παρακάτω πίνακα τις λέξεις *αναμμένο* ή *σβηστό*, ανάλογα με το ποιο λαμπάκι προβλέπεις ότι ανάβει ή σβήνει, όταν οι διακόπτες είναι κλειστοί ή ανοιχτοί:

Δ	Δ1	Δ2	Λ1	Λ2
κλειστός	ανοιχτός	κλειστός		
κλειστός	κλειστός	ανοιχτός		
ανοιχτός	κλειστός	κλειστός		
κλειστός	κλειστός	κλειστός		